

**Değerli Konuklar;**

**Kıymetli meslektaşlarım;**

**Basınımızın değerli temsilcileri;**

Yargıtay Başkanlığı, Danıştay Başkanlığı, Adalet Bakanlığı ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun Avrupa Konseyi ile ortaklaşa yürüttüğü proje kapsamında düzenlenen “Türkiyede İfade ve Medya Özgürlüğü” konulu konferans nedeniyle bir araya gelmiş bulunmaktan büyük mutluluk duyduğumu belirterek sizleri saygı ve sevgi ile selamlıyorum.

Sözlerime, adli yılı açış konuşmamda dikkat çektiğim; bu güne kadar Türk Hukukunun ve insan haklarının gelişimine verdiğimiz katkının bundan sonra da artarak süreceği, insan haklarından taviz vermeden, hukukun üstünlüğü ilkesinin yerleşmesi ve yargı bağımsızlığının korunması hedefinden asla vazgeçmeyeceğimiz konusundaki kararlılığımızı vurgulayarak başlamak istiyorum.

Hedefe ulaşma konusunda takip ettiğimiz yöntem; öncelikle sorunları tespit etmek, sonrasında da gerekli tüm adımları atarak herkesin insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkesinin sağladığı güvenceden en üst seviyede faydalanmasını temin etmektir.

Bu çerçevede insan haklarının en temel öğelerinden biri olan ifade özgürlüğü konusuna ayrı bir önem verilmesi gerektiğini düşünüyorum. İfade özgürlüğü belli bir düşünceye sahip olabilme ve bunu paylaşıp yayabilme hakkını ifade eder. Bu yönüyle demokratik toplumun en önemli temellerinden, toplumun ilerlemesinin ve bireyin gelişiminin en önemli koşullarından birini, pek çok hak ve özgürlüğün kullanılabilmesinin ise ön koşulunu oluşturur.

‘Fikirlerinize katılmıyorum, ancak onları ifade etmeniz için hayatımı feda ederim’ diyen Voltaire, bu sözleriyle batıda gelişmeye başlayan ifade özgürlüğünün önemini çarpıcı biçimde vurgulamıştır.

İfade özgürlüğü sadece yapılan açıklamalar nedeni ile adli ve idari takibat yapılmaması olmayıp ayrıca kişinin toplumsal baskıya maruz kalmaması, kişinin yaptığı açıklamalardan dolayı kendisinin kınanacağı, toplumdan tecrit edileceğine dair endişe duymamasıdır.

İfade özgürlüğü sadece lehte olduğu kabul edilen veya zararsız görülen veya ilgilenmeye değmez bulunan haber ve düşünceler için değil aynı zamanda aleyhte olan, çarpıcı gelen ve rahatsız eden düşünceler için de uygulanmalıdır. Bunlar, çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleri olup bunlar olmaksızın demokratik toplum olmaz. İfade özgürlüğünün mevcut olduğu toplumlarda bireyler daha çok seçeneğe sahip olduğundan tercihlerini daha sağlıklı temellere dayandırır.

İfade özgürlüğünde anayasa ve uluslararası sözleşmelerde kabul edilen sınırlamaların ihlal edilip edilmediği belirlenirken ifade özgürlüğünün esas, kısıtlamanın istisna olduğu gözetilmelidir. İfade özgürlüğü kullanımına getirilen sınırlamanın ihlal edilip edilmediğinde tereddüt olduğu durumlarda yargıçlarımız takdirlerini ifade özgürlüğü lehinde kullanmalı, ifade özgürlüğü öne çıkarılmalıdır.

Nitekim, son zamanlarda Anayasamızın 138. maddesinde düzenlenen yargı bağımsızlığı ile hiç bir organ, makam, merci ve ya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez ; genelge gönderemez ;tavsiye ve telkinde bulunamaz ilkesine aykırı olarak ifade özgürlüğü sınırlarını zorlayan açıklamaları biz ifade özgürlüğü içinde değerlendirip bir eleştiri olarak kabul etmekteyiz.

Bir devletin demokratikleşmesinin gerçekçi işaretleri ifade özgürlüğü alanında izlenir ve otoriterleşme eğilimleri de ilk önce ifade özgürlüğünde kendini gösterir. Bu gün itibariyle; diğer göstergeler bir yana, ulusal mahkemelerimize ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine ifade özgürlüğü alanından giden dava dosyalarının sayısı dikkate alındığında, maalesef bu konuda bir sorunumuzun olduğu açıktır.

### **Değerli Konuklar;**

Türkiye, Avrupa Konseyinin kurucu üyelerinden birisi olarak Konseyin kuruluş amacı çerçevesinde insan hakları, çoğulcu demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkelerini korumak ve güçlendirmek amacıyla özellikle son dönemde önemli adımlar atmıştır. Bu çalışma ve gayretlerin ne denli zor ve ağır şartlarda yapıldığı dikkate alındığında, ortaya çıkan sonuçların değeri daha iyi anlaşılacaktır.

Adli uyuşmazlıkların son inceleme mercii olarak Yargıtay; Yasama ve Yürütme erklerinin görevleri kapsamındaki ifade özgürlüğüne ilişkin reformlara ve eğitim çalışmalarına, görev alanıyla bağdaştığı ölçüde, güçlü destek vermektedir.

Bu desteğin somut bir göstergesi olarak Yargıtay, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği ile ortaklaşa gerçekleştirilen projelere katkı vermiş, hatta Yargıtay bizzat kendisi bazı projeler yürütmüştür. Projeler kapsamında birçok kez Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin uzman hukukçuları ile karşılıklı görüş alışverişinde bulunulmuş ve akabinde bazı alanlarda içtihat değişikliğine giderek İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uygun bir biçimde uygulayıcıları yönlendirmiştir.

Bu kapsamda, kamuoyunda ‘yol tutuklaması’ olarak bilinen uygulama nedeniyle kişilere tazminat ödenmesine karar verilmiştir. Yine ‘kişilerin taşınmazlarına orman, mera, kıyı kenar çizgisi nedeniyle el konulduğu durumlarda taşınmazın bedelinin tazminat olarak ödenmesi’ yönünde karar verilerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde bekleyen birçok dosyanın iç hukuk yolu oluşması nedeniyle iade edilmesi sağlanmıştır.

Yargıtay ifade özgürlüğü alanında da çok önemli içtihat değişiklikleri gerçekleştirmiştir. Bu değişikliklerin uygulamadaki olumlu etkilerinin yakın bir zaman içinde görülebileceğini düşünüyorum. Benzer şekilde 6352 sayılı Kanun düşünce ve kanaat açıklama yöntemlerine özel koruma getirmiş, Yargıtay tarafından da anılan Kanun özgürlüklerden yana oldukça geniş yorumlanmıştır.

İfade özgürlüğünün bir gereği de halkın haber alma özgürlüğüdür. Bu kapsamda medyanın halkı doğru bilgilendirme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bazı davalarda eksik ve doğru olmayan bilgiye dayalı olarak kamuoyunun ısrarla yanlış yönlendirildiğini de gözlemlemekteyiz. Olayın oluşu, dosyadaki delil durumu ve hatta gerekçeli karar dahi okunmadan yapılan yorumlara, temel hukuki kavramlar konusundaki bilgi eksikliği de eklendiğinde yargıya güvenin zarar görmesi gibi ağır sonuçlar ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Ülkemizde ifade özgürlüğü sorununun ortaya çıkmasında çok önemli bir etken de hak ve özgürlükleri istismar eden terror gerçeğidir. Ancak terörist yöntemlerle ifade yöntemleri birbirinden ayrılmalıdır. Şiddete teşvik, ırkçılığa çağrı ve nefret içeren ifadelere geçit vermemeli, öte yandan kamu gücünü temsil edenler de toleransı elden bırakmamalıdır.

Uygulayıcılardan beklentimiz ise, ifade özgürlüğünün sağlanması amacıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. maddesinin daha çok dikkate alınması ve özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının gözetilmesidir.

Ülkemizin üzerinde yaşayan herkese en üst düzeyde insan hakları standartlarının sağlanacağına olan inancım tamdır. İhtiyacımız olan tek husus, yola devam etme azim ve kararlılığını hedefe ulaşana kadar yılmadan, usanmadan koruyabilmektir.

Bu temenni ile hepinize teşekkür ediyor sevgi ve saygılarımı sunuyorum.